

Prof. Dr. Josef Opatrný
Středisko ibero-amerických studií
FF UK

Posudek oponenta diplomové práce

Markéta Píšová, *Československá komunita v Argentině: počátky a současnost*, Praha 2014, 114 str. rkp.+ přílohy

Markéta Píšová si za téma své diplomové práce zvolila v poslední době oblíbenou tematiku českého vystěhovalectví do Latinské Ameriky, konkrétně do Argentiny. Na rozdíl od většiny studentů, kteří se pokoušejí sledovat vystěhovalectví v minulosti a využívají při výzkumu metod klasické historiografie, se Píšová rozhodla sledovat současný stav komunity českých emigrantů tří generací v Argentině při využití metod oral history. U úvodů své práce se věnuje metodologickým otázkám, přičemž odkazuje především na teoretické texty nejznámějšího českého představitele oral history Miroslava Vaňka a jeho nejčastěji uváděnou práci Miroslav Vaněk, Pavel Mücke, Hana Pelikánová, Naslouchat hlasům paměti: Teoretické a praktické aspekty orální historie, 2007. Zdůrazňuje přitom, že metody oral history využívají stále častěji badatelé nejrůznějších společenských věd, přičemž nedodává, že jsou mezi nimi právě ti, kdo se zabývají problémy různých minorit, včetně komunit emigrantů ve většinových společnostech.

Předtím, než však začne popisovat českou emigrantskou pospolitost v Argentině na základě vlastního výzkumu, představuje její stručnou historii na základě stávající odborné literatury reprezentované jmény Polišínský, Baďura, Dubovický či Barteček. Podtrhuje přitom některé momenty života krajanských komunit, které pak bude sledovat ve svém výzkumu současné komunity jak v Buenos Aires, tak na venkově – tedy spolkový život a krajanský tisk, které se historicky podílely a podílejí (či nepodílejí) na udržování kulturních tradic společenství, dále pak vazeb vzájemných i vazeb na zemi původu. Těžiště práce pak spočívá ve výzkumu mezi „Čechosargentinci“ v Buenos Aires i ve venkovských komunitách, kde Píšová zkoumala metodou dotazníků a rozhovorů vztah příslušníků komunity k České republice, užívání češtiny, znalost písni atd. Výsledky svých pozorování pak zobrazuje v grafech, které demonstrují, kromě jiného, odlišný stav zájmu o uchování tradic různých generací přistěhovalců.

Nejsem si v tomto kontextu zcela jist, zda nižší zájem o četbu českých knih v krajanských knihovnách (str. 98) opravdu souvisí s klesajícím pocitem, přináležitosti k české kultuře nebo je spíš projevem odklonu od četby literárních děl vůbec, zejména však u mladé generace. Domnívám se totiž, že by podobný výzkum v knihovnách českých měst a vesnic vedl ke stejným nebo obdobným výsledkům.

Při pečlivosti diplomantky, s níž shromažďovala prameny a literaturu překvapí, že jí unikla jedna z prvních studií, které znamenaly na konci šedesátých let minulého století počátek zájmu o vystěhovalectví do Argentiny a Latinské Ameriky vůbec. Rudolfa Míška přivedl k tématu Josef Polišínský a výsledkem jeho studia nebyla jen diplomová práce, ale také text publikovaný v prvním svazku ročenky Ibero-Americana Pragensia (Rudolf Míšek, „Origen de la Emigración Checoslovaca a Argentina“, in: *Ibero-Americana Pragensia*, I, 1967, 123-131), s níž Píšová pracovala a pozorně excerpovala.

V pečlivě formulovaných závěrech nedospěla Píšová sice k převratným zjištěním, potvrzuje však svým výzkumem realistická očekávání. Na základě svých pozorování sice konstatuje, že je dnes v Argentině „moderní hlásit se k odkazu svých předků“ (str. 103), současně jí nezbyvá než přiznat nepovzbudivé skutečnosti: spolkový život komunity upadá stejně jako znalost češtiny, která se prakticky omezuje jen na nejstarší generaci (přitom příznačně v podobě konzervující stav dvacátých či třicátých let a vzdálené tak od češtiny dnešní). Tato nejstarší generace je také oním segmentem společnosti, který se pokouší udržet zájem o kořeny pospolitosti v jejích mladších složkách. Ovšem bez většího úspěchu snad s výjimkou hudební kultury, kde zůstala jak píseň, tak tanec jistým poutem s českou tradicí, spíše ovšem zase minulou než současnou.

Kritické poznámky, otazníky ani strohé konstatování očekávaných výsledků výzkumu nesnižují v žádném případě vysoce kladný dojem z předložené práce. Píšová prokázala schopnost využít maximálně stávající literatury a svým vlastním výzkumem v současné československé komunitě v Argentině rozšířila poznání dynamiky proměny této pospolitosti ve většinovém prostředí. Práci samozřejmě doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnotit jako výbornou.

V Praze, dne 2. září 2014.

Prof. dr. Josef Opatrný